

RAPORT

cuprinzând rezultatele sistemului de asigurare a calității, ca urmare a activității
Departamentului de Monitorizare, Control și Competență Profesională din anul 2017

Departamentul de Monitorizare, Control și Competență Profesională (DMCCP) este structura specializată a Camerei Auditorilor Financiari din România (CAFR), care efectuează revizuri pentru asigurarea calității activității de audit financiar, precum și a altor activități și servicii profesionale desfășurate de auditorii financiari, persoane fizice și firme de audit, potrivit legii.

Activitatea desfășurată în anul 2017 de către colectivul DMCCP, a fost orientată către:

- I. Realizarea și respectarea programelor de inspecție trimestriale și lunare aprobate de Biroul Permanent al Consiliului CAFR;
- II. Sprijinirea Departamentului de admitere, pregătire continuă și stagieri (DAPCS) în organizarea cursurilor de pregătire profesională suplimentară a auditorilor financiari monitorizați care au obținut în urma controalelor de calitate calificativele B, C sau D;
- III. Verificare respectării de către auditorii financiari a legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor;
- IV. Alte activități.

I. Activitatea de inspecție

În exercitarea atribuțiilor prevăzute de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 75/1999, republicată și a Legii nr. 26/2010 pentru modificarea și completarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 75/1999 privind activitatea de audit financiar, Legea nr. 162 din 06.07.2017 privind auditul statutar al situațiilor financiare anuale și al situațiilor financiare anuale consolidate și de modificare a unor acte normative, DMCCP a continuat să efectueze, în anul 2017, misiuni de revizuire a calității activității desfășurate de auditorii financiari, persoane fizice și firme de audit, membri ai Camerei.

Principalele reglementări specifice aplicate cu ocazia acestor inspecții au fost:

- Hotărârea nr. 18 din 10 martie 2016 pentru aprobarea Normelor privind revizuirea calității activității de audit financiar și a altor activități desfășurate de auditorii financiari, cu modificările și completările ulterioare;

- Hotărârea Consiliului CAFR nr. 68 din 21 decembrie 2015 pentru aprobarea Normelor privind instituirea de către auditorii financiari a măsurilor de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului.

A. Aria de cuprindere

- a) În anul 2017 au fost cuprinse în revizuirile de calitate misiunile de audit financiar, alte activități și servicii profesionale desfășurate de către un număr de **305 auditori financiari**, din care 142 (47%) sunt auditori persoane fizice și 163 (53%) auditori persoane juridice, având localitățile de reședință în București și în județele: Arad, Argeș, Bihor, Bistrița Năsăud, Botoșani, Brăila, Brașov, Buzău, Calarasi, Cluj, Constanta, Dâmbovița, Galați, Harghita, Iasi, Ilfov, Neamț, Prahova, Sibiu, Suceava, Teleorman, Timiș, Vaslui, Vrancea.
- b) Comparativ cu perioadele corespunzătoare din anii anteriori, aria de cuprindere în inspecția de calitate prezintă următoarea dinamică:

Perioada	Auditori inspectați din care:	Auditori evaluați	Auditori fin pf total/evaluați	% total/evaluați	Firme de audit Total/evaluate	%total/evaluați
2017	305	293	142/133	47%/46%	163/160	53%/54%
2016	301	290	148/141	49%/49%	153/149	51%/51%
2015	308	294	206/193	67%/66%	102/101	33%/34%
2014	410	377	226/197	55%/52%	184/180	45%/48%
<u>Dinamica</u>						
2017/2016	101%	101%	96%/94%	X	107%/107%	X
2016/2015	98%	99%	72%/73%	X	150%/148%	X
2015/2014	75%	78%	91%/98%	X	55%/56%	X
2014/2013	90%	96%	87%/98%	X	94%/94%	X

Din tabelul de mai sus se poate observa diminuare a numărului de inspecții de calitate de la 410 derulate în anul 2014 la 305 inspecții derulate în anul 2017. Această diminuare se explică prin alocarea unui număr mai mare de ore destinate verificărilor de calitate, tinzându-se astfel la o medie de 2 zile pentru o verificare la un membru al CAFR care a derulat alte tipuri de misiuni și între 2 și 5 zile la un membru care a derulat misiuni de audit statutar. De asemenea, o altă explicație a extinderii timpului necesar pentru revizuirea activității auditorilor financiari este reprezentată de faptul că, odată cu intrarea în vigoare a Hotărârii nr. 18/2016, inspecția de calitate presupune și o etapă în care se testează raționamentul profesional utilizat de auditor pe parcursul misiunii de audit.

Numărul inspecțiilor desfășurate în ultimii 3 ani a rămas relativ constant, acest lucru fiind posibil datorită unor planificări trimestriale riguroase și a organizării adecvate a echipelor de control. În anul 2017 față de anul 2016, se observă chiar un trend ușor ascendent al numărului de inspecții deși în ședința Biroului Permanent al Consiliului CAFR din data de 20.04.2017 s-a hotărât suspendarea Programului de inspecție al DMCCP până la data de 31 mai 2017. La reluarea activității, DMCCP a fost nevoit să dea curs atât inspecțiilor neefectuate în perioada în care activitatea departamentului a fost suspendată dar și inspecțiilor din perioada curentă, iar acest lucru a fost posibil printr-o organizare cât mai eficientă și eficace a activităților derulate de întreg departamentul.

În cursul anului 2017 ponderea cea mai mare în cadrul verificării calității activității desfășurate de auditorii financiari a fost ocupată de inspectarea firmelor de audit, membre CAFR (53% din totalul de inspecții), aceștia având, în general, contracte mai numeroase și mai complexe comparativ cu auditorii financiari persoane fizice.

Totodată, din datele prezentate anterior rezultă și că, din cei 305 membri ai Camerei, inspectați în anul 2017, li s-au atribuit calificative unui număr de 293 auditori financiari.

În cazul a 12 auditori financiari persoane fizice, echipele de inspecție nu au acordat un calificativ în urma revizuirii de calitate, întrucât aceștia au raportat servicii financiare care nu intră în sfera activităților reglementate de CAFR (spre ex. Consultanță financiar contabilă).

- c) **Potrivit recomandărilor Consiliului CAFR și ale Consiliului pentru Supravegherea în Interes Public a Profesiei Contabile (CSIPPC), denumit în prezent Autoritatea pentru supravegherea publică a activității de audit statutar (ASPAAS), începând cu anul 2014, DMCCP a procedat la evidențierea distinctă a rezultatelor obținute ca urmare a revizuirii calității activității auditorilor financiari care au derulat angajamente de audit statutar.**

Astfel, conform datelor din Notele de inspecție, s-a constatat faptul că:

- un număr de 57 de auditori financiari au desfășurat misiuni de audit financiar,
- un număr de 181 de auditori financiari au desfășurat misiuni de audit statutar.

Auditori inspectați	Nr. auditorilor inspectați care au derulat una sau mai multe misiuni audit financiar (pe lângă alte tipuri de audit)*	Nr. auditorilor inspectați care au derulat una sau mai multe misiuni audit statutar (pe lângă alte tipuri de audit)*
Firme de audit	31	116
Persoane fizice	26	65
Total auditori inspectați	57	181

* Datele din tabelul de mai sus fac referire la numărul de auditori inspectați care au derulat misiuni de audit financiar sau audit statutar. Precizăm că numărul auditorilor care se regăsesc pe coloana de audit financiar se pot regăsi de asemenea și în coloana de audit statutar dacă au desfășurat și astfel de misiuni.

** La 6 din cele 181 de inspecții desfășurate la auditorii financiari care au raportat misiuni de audit statutar, au participat, în calitate de observatori, alături de echipele de control ale CAFR și reprezentanți ai Consiliului pentru Supravegherea în Interes Public a Profesiei Contabile, denumit în prezent Autoritatea pentru supravegherea publică a activității de audit statutar (ASPAAS).

d) Numărul auditorilor financiari care au desfășurat misiuni de altă natură și audit financiar sau doar misiuni de altă natură, se prezintă astfel:

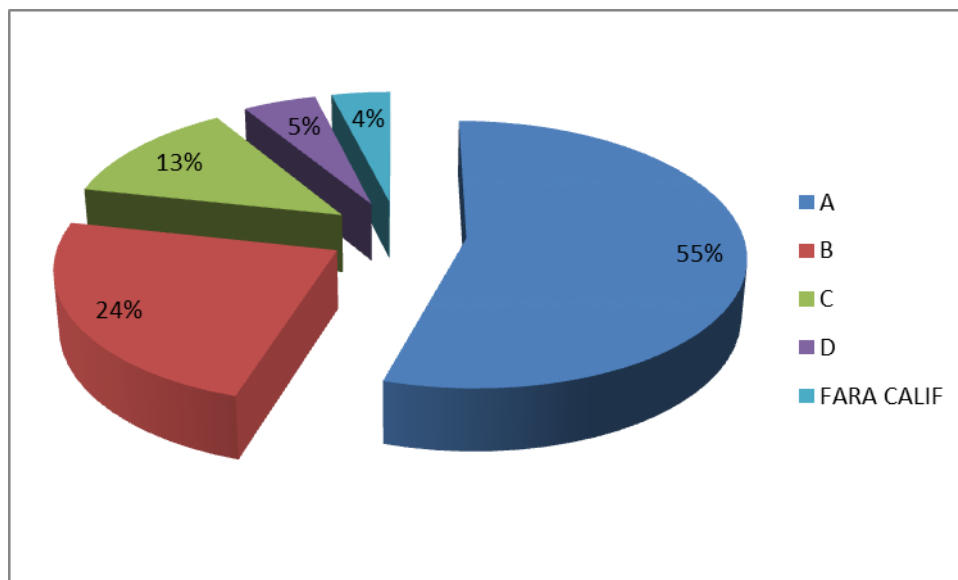
Nr crt	Activitatea	Numărul auditorilor financiari care au desfășurat misiuni de altă natură și misiuni de audit financiar/statutar	Numărul auditorilor financiari care au desfășurat decât misiuni de altă natură	Totalul auditorilor financiari care au desfășurat misiuni de altă natură
1	Proceduri convenite	66	54	120
	Misiuni de asigurare, altele decât auditurile sau revizuirile informațiilor financiare istorice (ISAE 3000)	4	4	8
2				
3	Audit intern externalizat	26	14	40

B. Constatările și rezultatele inspecțiilor de calitate efectuate în anul 2017

Potrivit art. 32 din „Normele privind revizuirea calității activității de audit financiar și a altor activități desfășurate de auditorii financiari”, aprobate prin Hotărârea Consiliului Camerei Auditorilor Financiari din România nr. 18/10.03.2016, atribuirea calificativelor se efectuează de către echipa de inspecție, în raport cu gradul de realizare a obiectivelor de verificare, care exprimă modul în care auditorul a răspuns cerințelor Standardelor Internaționale de Audit (ISA) relevante.

Ca urmare a inspecțiilor efectuate în anul 2017, s-a constatat un grad mediu de respectare a obiectivelor selectate din Procedurile de revizuire a calității activității de audit financiar și a altor activități desfășurate de auditorii financiari, care se prezintă, pe categorii de calificative, astfel:

Calificativ	Firme de audit		Persoane fizice		Total an 2017		Total an 2016		Total an 2015	
	număr	%	număr	%	număr	%	număr	%	număr	%
A	112	69%	55	39%	167	55%	147	48,84%	157	50%
B	32	20%	40	28%	72	24%	81	26,91%	77	25%
C	11	7%	28	20%	39	13%	44	14,62%	45	15%
D	5	3%	10	7%	15	5%	18	5,98%	15	5%
Subtotal	160	98%	133	94%	293	96%	290	96,35%	294	95%
Fără calificativ	3	2%	9	6%	12	4%	11	3,65%	14	5%
Total	163	100%	142	100%	305	100%	301	100%	308	100%

S-a constatat că unele obiective și teste specifice continuă să fie documentate și realizate de către auditorii cuprinși în verificare într-o proporție nesatisfăcătoare.

II. Sprijinirea DAPCS în organizarea cursurilor de pregătire suplimentară a auditorilor financiari monitorizați

Conform Ordinului Președintelui CAFR nr. 18/2012, transpus ulterior în Normele privind revizuirea calității activității de audit financiar și a altor activități desfășurate de auditorii financiari, aprobate prin Hotărârea Consiliului CAFR nr. 18/10 martie 2016, DMCCP a întocmit pentru Departamentul de Admitere, Pregătire Continuă și Stagiari, lista auditorilor financiari inspectați de către echipele de inspecție ale DMCCP în perioada 01 ianuarie – 31 decembrie 2017, care au obținut în urma verificărilor efectuate calificativele B, C, D.

III. Verificarea respectării de către auditorii financiari inspectați a legislației în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului

În cursul anului 2015, Consiliul CAFR a adoptat Hotărârea nr. 68 prin care s-au aprobat „Normele privind instituirea de către auditorii financiari a măsurilor de prevenire și combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului”, conform prevederilor din Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării terorismului, republicată, și cu modificările ulterioare.

La finalul anului 2016, CAFR a elaborat „Ghidul de bune practici pentru raportarea de către auditorii financiari a tranzacțiilor suspecte de spălare a banilor și de finanțare a terorismului”, aprobat prin Hotărârea nr. 103/2016.

Unul dintre obiectivele principale ale revizuirilor de calitate desfășurate de DMCCP îl reprezintă verificarea respectării legislației CAFR în domeniul spălării banilor, și, începând cu anul 2017, pe lângă obiectivele de control verificate de inspectorii DMCCP în acest domeniu, se verifică, printr-un chestionar stabilit împreună cu reprezentanții ONPCSB, în urma unei serii de întâlniri tehnice, o serie de aspecte

prevăzute atât în Legea 656/2002, cât și în Hotărârea CAFR nr. 68/2015. Spre exemplificare, se verifică dacă auditorul financiar a documentat clasificarea clienților săi în funcție de riscul asociat fiecăruia, precum și dacă a identificat beneficiarul real pentru fiecare client în parte.

Din totalul celor 305 inspecții de calitate derulate de DMCCP în anul 2017, cu privire la respectarea de către membrii CAFR a prevederilor din Legea 656/2002 și în Hotărârea CAFR nr. 68/2015 au rezultat următoarele:

1. Un număr de 22 de firme de audit nu au desemnat, printr-un act intern, persoana responsabilă pentru punerea în aplicare a prevederilor referitoare la prevenirea și combaterea spălării banilor, conform art. 4, alin. (2) din Hotărârea CAFR nr. 68/2015.
2. Un număr de 34 de firme de audit nu au notificat ONPCSB cu privire la desemnarea persoanei responsabile pentru punerea în aplicarea prevederilor referitoare la prevenirea și combaterea spălării banilor, conform art. 4, alin. (2) din Hotărârea CAFR nr. 68/2015.
3. Un număr de 38 de firme de audit nu au elaborat și nu aplică Proceduri interne în vederea respectării prevederilor legislative în acest domeniu, incluse în sistemul propriu de control al calității implementat de auditorul financiar, conform art. 5 din Hotărârea CAFR nr. 68/2015.
4. Un număr de 84 de firme de audit nu au asigurat instruirea angajaților cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, prin programe de instruire, conform art. 8 din Hotărârea CAFR nr. 68/2015.
5. Un număr de 176 de auditori financiari nu au documentat clasificarea clienților în funcție de risc, conform art. 9 din Hotărârea CAFR nr. 68/2015.
6. Un număr de 157 de auditori financiari nu au aplicat măsurile care se impun, în funcție de riscurile asociate fiecărui client, respectiv măsuri standard, măsuri simplificate sau măsuri suplimentare, conform art. 12 din Hotărârea CAFR nr. 68/2015.
7. Un număr de 107 de auditori financiari nu au aplicat politicile și procedurile de cunoaștere a clienților și de identificare beneficiarul real pentru fiecare client, conform art. 16 din Hotărârea CAFR nr. 68/2015.
8. Un număr de 130 de auditori financiari nu au verificat existența vreunei sancțiuni internaționale aplicată acționarilor clientului, pe site-ul ONPCSB, în mod special în cazul persoanelor juridice ai căror acționari sunt cetățeni străini.
9. Auditorii financiari inspectați în anul 2017 nu au identificat, pe parcursul misiunilor de audit desfășurate, tranzacții asupra cărora au avut suspiciuni că ar fi avut ca scop spălarea banilor sau finanțarea terorismului.
10. Un număr de 95 de auditori financiari nu au specificat în politicile și procedurile privind prevenirea și combaterea spălării banilor faptul că informațiile privind măsurile de identificare a clientului se vor păstra pentru o perioadă de cel puțin 5 ani, începând cu data când se încheie relația cu clientul, conform art. 20 din Hotărârea CAFR nr. 68/2015.

Conform protocolului de colaborare încheiat între ONPCSB și CAFR, Camera trimite semestrial Oficiului rezultatele obținute în urma inspecțiilor de calitate.

IV. Alte activități:

4.1 Participarea DMCP la grupurile de lucru constituite la nivelul CAFR, la nivel national sau international

- a) Participarea la elaborarea punctului de vedere al CAFR cu privire la proiectul de lege privind transpunerea prevederilor Directivei nr. 2014/56/UE privind auditul statutar, emisă de Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene;
- b) Elaborarea unui punct de vedere privind recomandările Consiliului Concurenței ca urmare a investigației derulate la CAFR;
- c) Elaborarea Comunicatului CAFR privind modul de formulare al Raportului de audit în conformitate cu ISA 700 (clarificat și revizuit) și ISA 710 (revizuit) aplicabil pe situații financiare întocmite începând cu 31.12.2016;
- d) Participarea în cadrul grupului de lucru pentru elaborarea unui memoriu transmis Ministerului Fondurilor Europene, pentru a pune în discuție problematica auditării proiectelor finanțate din fonduri europene structurale și de investiții, având în vedere necesitatea existenței unor condiții și a unui cadru legal clar, care să asigure o mai bună absorbție la nivel național a fondurilor europene;
- e) Efectuarea unei cercetări asupra rapoartelor de audit emise în 2017 pentru situațiile financiare ale entităților listate la BVB, pentru verificarea modalității în care auditorii financiari au implementat prevederile standardelor de audit revizuite în ceea ce privește raportarea extinsă, ce a rezultat în elaborarea unui studiu care a fost prezentat Consiliului CAFR. Ulterior parte din acest studiu a fost publicat pe site-ul CAFR;
- f) Participarea activă la sesiunile de lucru ale rețelei QAN desfășurate la Londra în martie 2017, la Varșovia în iunie 2017 și la Bruxelles, în noiembrie 2017.

4.2. Colaborarea cu ASPAAS

- a) Elaborarea unui punct de vedere referitor la Normele de control ale CSIPPC prin dispoziția Directorului executiv al CAFR nr. 24/27.04.2017;
- b) Participarea la elaborarea răspunsului la adresa transmisă de ASPAAS, înregistrată cu nr. 4695/03.07.2017, prin care s-au solicitat CAFR o serie de informații și documente cu privire la misiunile de audit statutar efectuate la entitățile de interes public.

4.3. Colaborarea cu ONPCSB

- a) Elaborarea răspunsurilor la chestionarul solicitat de către ONPCSB prin adresa nr. 644/22.02.2017 referitor la cel de-al doilea raport de progrese al României, completat cu măsurile întreprinse de către CAFR în contextul Raportului MONEYVAL de evaluare a României în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului;
- b) Elaborarea răspunsurilor la chestionarul solicitat de către ONPCSB prin adresa nr. 68/10.01.2017 privind informații din cadrul Chestionarului-pilot pentru colectarea datelor statistice naționale în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului;
- c) Elaborarea unui punct de vedere privind Proiectul de Lege privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului

4.4. Colaborarea DMCP cu alte departamente din cadrul CAFR

- a) Prin adresa înregistrată la CAFR sub nr. 1816/06.03.2017 DMCP a sesizat DECPI cu privire la imposibilitatea efectuării unui număr de 3 inspecții în trimestrul IV 2016, Consiliul CAFR dispunând în cadrul ședinței din data de 20 iulie 2017 sancționarea acestora cu ”avertisment scris”, în urma efectuării cercetărilor disciplinare împotriva celor trei auditori financiari.
- b) Elaborarea Notei privind situația auditorilor financiari care nu au putut fi inspecțiați de DMCCP în anul 2016 și transmiterea către Departamentul de Etică, Conduită Profesională și Investigații pentru începerea cercetării disciplinare, pentru încălcarea art. 18 alin. (1) din Normele privind revizuirea calității activității de audit financiar și a altor activități desfășurate de auditorii financiari aprobate prin Hotărârea Consiliului CAFR nr. 18 din 10 martie 2016.
- c) Elaborarea răspunsurilor la chestionarele IFAC, Comisia Europeană, precum și alte organisme naționale, referitoare la unele aspecte legate de modul de organizare și funcționare al CAFR în speță DMCCP, precum și direcții de acțiune viitoare.
- d) Participarea la cursurile de pregătire profesională continuă organizate de CAFR pentru auditori financiari și stagiați în audit;
- e) Participarea activă la elaborarea materialelor pentru desfășurarea Conferinței CAFR privind activitatea anului 2016 și direcțiile de acțiune în 2017.

x

Prezentul raport a fost elaborat numai pentru informarea Biroului Permanent al Consiliului CAFR.

Șef DMCCP,

Popescu Adrian

Data:
06.02.2018